І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 42. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го БЕРЕЗНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, MARCH 4, 1960 No. 42. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕРА ВІТАЛИ В УРУҐВАЮ ОВАЦІЯМИ, ДЕМОНСТРУВАЛИ ПРОТИ ЛИШЕ ГРУПИ СТУДЕНТІВ

Монтевідео, Уруґвай. — Юрба зложена із яких 400,000 осіб зустрічала през. Айзенгавера під час його приїзду в середу дня 2-го березня ц. р. до столиці Уруґваю захопленими оваціями, оплесками і прапорцями. Демонстрували проти нього тільки дві групки студентів приналежних до лівих партій й уруґвайська поліція була примушена розганяти їх з допомогою струй води і слізного газу. Переїхав через смугу цього газу теж і през. Айзенгавер, але це не мало ніяких шкідливих наслідків для його зору. Після цього інциденту през. Айзенгавер заявив, що він призвичаєний до студентських демонстрацій, але ж тепле й оваційне прийняття, із яким зустрічали його мешканці Монтевідео, не дає ніяких підстав, щоб уважати демонстрацію горстки студентів виявом справжніх настроїв загалу уруґвайського населення. Демонстрацію проти Айзенгавера влаштовували групки студентів з лівої Національної Студентської Федерації і поліція знала про неї заздалегідь і була приготована до її ліквідування. Перший виступ демонстрантів відбувся в час, як през. Айзенгавер проїздив із своїм почотом із летовища мимо архітектурної школи місцевого університету. Гурт студентів, вилізши на дах цієї школи, розвинув транспарент із написам „Забирайтеся геть із Південної Америки, імперіялістичні енкі!" Хай живе кубинська революція!" — Поліція зігнала з даху студентів з допомогою слізногазових бомб і куль. Другий інцидент стався біля правничого відділу університету, де ліві студенти пробували обкидувати супровід през. Айзенгавера твердими предметами м. ін. теж і консервними пушками. Поліція розігнала знову студентів з допомогою слізного газу і през. Айзенгавер разом із уруґвайським президентом Бенітом Нардоне проїхав стоючи в авті через смугу цього газу. Цього ж самого дня вночі комунізуючі студенти влаштували демонстраційне зібрання, обвинувачуючи у виголошених там промовах през. Айзенгавера, що він відбуває свою поїздку по Південній Америці для організування інтервенції проти Фіделя Кастра і повторюючи комуністичну фразу, що він є аґентом Волстріту для економічного поневолення південно-американських народів. Під час приїзду Айзенгавера до Монтевідео вітав його на летовищі уруґвайський президент Беніто Нардоне разом з іншими представниками уруґвайського уряду і громадянства. Згодом Президент виступив із промовою на об'єднаній сесії уруґвайського Конґресу. У своїй промові през. Айзенгавер закликав усі нації — і великі і малі — об'єднатися в допомоговій акції для відсталих економічно країн й обіцяв, що З'єдинені Держави Америки зроблять в тому напрямку все, що тільки в їх спромозі.

НЕ ВИДКО КІНЦЯ ОБСТРУКЦІЇ; СЕН. ДЖАНСОН ПРЕДКЛАДАЄ НОВИЙ ПРОЄКТ

Вашинґтон. — 3-ій березень був четвертим днем обструкції в Сенаті, яку ведуть південні сенатори проти ухвалення нового законопроєкту про охорону громадянських прав. В тому дні не видко було найменшого сліду того, що цей „філібустер" наближається до якогось кінця. Члени численного демократичного і республіканського бльоку, які підтримують законопроєкт про охорону громадянських прав, передбачають, що сесія Сенату продовжуватиметься через кінець тижня, бо південні демократичні сенатори не виявляють жадного послаблення і виголошують на зміну промови, щоб не допустити до нарад над законопроєктом. Тим часом за кулісами ведуться наради, бо провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон має новий проєкт закону, який міг би бути більше стравний для опозиції. В цьому проєкті передбачається визначити деякий час виборчим комісіям на те, щоб вони самі поправили нерівності у виборчих списках, запротестовані окремими виборцями і стверджені федеральним судом. Коли б це сталося, тоді аж мали б діяти третейські судді. Сподіваються, що сенатор Джансон незабаром предложить свій власний законопроєкт, і тоді можна буде прийти до згоди з представниками Півдня, які протестують проти теперішніх законопроєктів.

Сен. Кліфорд Кейз, республіканець з Ню Джерзі, з подушкою під пахою, вирвавшися із філібустерських дебат, завішує на дверях свого бюра в Сенаті табличку з проханням, щоб його не тривожити.

Англія підтримає все, що скріпить силу НАТО

Лондон. — Англія далі стоїть на становищі, що збройні сили Північно-Атлянтійського бльоку повинні бути якнайсильніші і тому вона не робитиме нічого, що противилось би цій засаді — такий короткий зміст заяв, що їх склав англійський міністер (секретар) оборони Герольд Воткінсон в ході останньої дебати в палаті громад над „Білою книгою" та урядовим військовим бюджетом. Йдучи по лінії цієї засади, названий речник англійського уряду відмовився обіцяти соціялістичній опозиції, що англійський уряд спротивиться тому, щоб Західня Німеччина дістала вишкільні й постачальну бази в Еспанії. Це справа НАТО — заявив він і додав тільки, що — на його думку — було б краще, як би Західня Німеччина могла дістати ті бази на терені членських держав НАТО. Під час тієї дебати виявилось, що внутрі соціялістичної Партії праці нема одностайного становища в справі військової політики Англії. Коли лідер партії, Гю Гейтскелл, висловився за сильну, від Америки цілком незалежну атомову й ракетну зброю Англії, то речники лівого крила тієї партії вважали, що само існування такої англійської зброї є небезпекою знищення Англії совєтською атакою, проти якої вона сяк-чи-так не всилі оборонитись. Тому вислід голосування наприкінці дебати був — як уже про це писано — великою перемогою консервативного уряду: внесок Партії праці на недовір'я урядові перепав більшістю 133 голосів в користь уряду, а внесок уряду перейшов більшістю 88 голосів. Ця різниця була доказом, що самі лейбуристи не голосували за своїм внеском.

НАТО ТВОРИТЬ НОВУ РУХОМУ АТОМОВУ БРИГАДУ

Париж. — Головне командування збройних сил Північно-атлянтійського бльоку 15-х держав (НАТО) рішило поставити на ноги нове військове з'єднання, озброєне одинаково атомовою, як звичайною зброєю, та призначене для негайного перекидування в найбільш небезпечне місце. Це рухоме атомове з'єднання нараховувало б спершу коло 3,000 вояків, себто становило бриґаду, але ступнево було б щораз збільшуване. Спершу три держави — ЗДА, Англія і Франція — складуться своїми контингентами на створення такої рухомої атомової бриґади, але командування НАТО звернеться також до інших членських держав, щоб вони відряджували по одному куріневі для одностайного вишколу такої одиниці. Головний командант збройних сил НАТО ген. Лоріс Норстед, з'ясовуючи це на пресовій конференції в головній кватирі НАТО під Парижем, жартівливо зазначив, що він „сподівається", що командантом такої бриґади не буде американський генерал. Він признав, що головна мета покликання до життя такої одиниці — радше політична, як військово-оборонна, бо — „створення такої спільної військової одиниці з різнонаціональним складом і з великою рухомою здібністю напевне причиниться до скріплення почуття єдности між всіми членськими державами НАТО та їх арміями". Ген. Норстед, відповідаючи на запити журналістів, ствердив великий поступ на шляху до ліквідації внутрішнього непорозуміння в НАТО на тлі відмови Франції інтеґрувати своє летунство і Середземноморську фльоту в збройні сили НАТО. Ген. Норстед запевнив, що НАТО стає мілітарно щораз сильніше та що „різні дипломатичні візити" не впливають на військове плянування всередині НАТО. Ген. Норстед заповів, що вже в короткому часі від північної Норвегії по Туреччину функціонуватиме технічно найкраща радарово-алярмова інспекція. Цей генерал висловив переконання, що чим сильніша буде західньо-европейська армія НАТО, тим довше і глибше ворог буде надумуватись, чи варта йому зважуватись на збройну агресію. — Речник державного департаменту у Вашинґтоні підтримав цілком становище генерала Лоріса Норстеда. ЗДА допоможуть постачанням атомової зброї створенню проєктованої нової рухомої військової одиниці. „Коли мова про ЗДА, то ми підтримуємо кожну пропозицію, яка далі покращає організаційну структуру й успішність оборонних заходів НАТО" — заявив речник державного департаменту, Линколн Вайт, у Вашинґтоні.

Мюллер заявляє, що немає потреби збільшувати торгівлю з СССР

Вашинґтон. — Секретар торгівлі Фредерік Г. Мюллер заявив в банковій комісії в Палаті Репрезентантів, що тепер немає виглядів на збільшення торгівлі із СССР. СССР може продавати ЗДА такі товари, які, крім „водки і ікри", ця країна може купити в своїх приятелів, таких як Канада, Туреччина або Індія. Мюллер сказав, що закордонна торгівля ЗДА з СССР є незначна не з політичних причин, а тільки тому, що немає що купувати в СССР. „Якщо вони матимуть щось таке, чого ми будемо потребувати і чого не буде в наших приятелів, то не буде перешкоди, щоб ми це купували", — казав секретар торгівлі. Мюллер згадав, що комуністи мають багато футер на продаж, яких потребують ЗДА, але ж продає їх цій країні Канада, яка є добрим торговельним партнером ЗДА, і тому не можемо заміняти Канаду на СССР. Секретар торгівлі зізнавав в справі продовження на два роки повновластей для контролі торгівлі з закордоном товарами, що мають стратегічну вартість.

● Працівник забезпеченевої кампанії Джюлієн Майрік 2-го березня відзначив своє 80-річчя в своєму бюрі в Ню Йорку і заявив журналістам, що не збирається йти на емеритуру. „О, я мав щасливе життя!" Встаю вранці о 7-ій годині; витягаюся, підношу 15-фунтові важки до вправ три рази в тижні граю в теніс на клюбовій площі". Він працює в своєму бізнесі від 1898 року, і любить важко працювати.

Найменше 2,000 осіб згинуло в Аґадірі від землетрусу

Рабат, Морокко. — Число людських жертв від страшного землетрусу в північно-африканському портовому місті Аґадірі більше, як спершу гадалось. Мароккaнський наступник престолу Муляй Гассан заявив, що коли остаточно розчистять румовища й добудуть останні жертви, то погинувших буде коло 7.000. Але західні кореспонденти гадають, що це цифра перебільшена. Все ж, і вони обраховують число смертних жертв землетрусу найменше на 2.000 — 3.000 осіб. 1.350 важко ранених перевезено вже літаками до шпиталів в різних мароккaнських містах. До поруйнованого Аґадіру поплила допомога харчами, ліками, шатрами, одягами та лікарським і допоміжним персоналом з американських, еспанських, французьких і італійських джерел. Мароккaнський король Мохаммед V наказав тотальну господарську мобілізацію для допомоги жертвам Аґадіру. Він покликав до життя комісію, яка має негайно запланувати побудову нового міста на руїнах знищеного. Король Мохаммед заповів, що до року постане нове місто. Тим часом наспівають великі очищувальні машини, що нівелюють румовища. З понищених домів та з пивниць будівель-то добуто вже всіх, що там оціліли. В Аґадірі жило 12.000 французів на 45.000 всіх мешканців. Число загинувших европейців не відоме, але всі французи рішають не вертатись туди. Найбільша поміч пливе з американських баз в Европі та від американських кораблів на Середземному морі.

В Канаді збільшилися ціни на споживчі товари

Ню Йорк. — Банк Нової Скотії підрахував, що в минулому році (1959) ціни на консумційні товари в Канаді збільшилися на 1,1% в порівнянні з 1958-им роком. Ціни почали зменшуватися аж в листопаді 1959 і ця тенденція тривала до січня ц. р. у зв'язку з тим, що звичайно взимі маліють ціни на харчі, а також тому, що знижкова тенденція запанувала в інших секторах економії. Ціни на харчі — це єдиний більший складник в конумпційних видатках, який виказував знижку (на 0,8%) в 1959 році в порівнянні з 1958 роком. Впали ціни на яйця, імпортовані овочі, а також на різні роди м'яса. Ціни на індустрійні товари в найновішому часі знову зростають.

Передбачають холодний березень

Ню Йорк. — Федеральне бюро погоди передбачає, що цьогорічний березень буде вітряний і холодніший, як нормально буває. Пересічна нормальна температура для цього часу повинна бути така: Ню Йорк — 40,5; Шикаґо — 37; Денвер (Колор.) — 37,8 і Сан Франсіско — 52,8. Бюро передбачає, що майже в цілій країні температура буде нижча від нормальної, а нормальна температура буде тільки в кількох південно-східніх стейтах і на Флориді. В інших стейтах буде температура нижча від нормальної, а в стейтах на захід від лінії Міннесота - Луїзіяна набагато нижча від нормальної. Щодо атмосферичних опадів, то в південних і середніх стейтах буде більше дощів і снігу, як нормально буває, і тільки на північному заході і в районі коло Міннесоти та Північної Дакоти опади будуть нижче нормальних.

ДЕМОНСТРАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ ПРОТИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОДАТКУ

Ню Йорк. — 2-го березня коло 1,5500 демонстрантів із Стетен Айленд прибули до Ню Йорку і хотіли дістатися до Сіті Голл, щоб висловити своє невдоволення з того, що Міська Рада збільшила податок від реальностей на 27 відсотків. Поліція не допустила демонстрантів до будинку. Демонстранти несли таблиці з написами „Політики виганяють нас податками з наших домів!" „Нехай вернуться англійці, вони не були гірші від теперішніх політиків!" „Геть із податками!"

Дмитро Шмаґала переобраний на голову Окружного Комітету Відділів УНС ст. Огайо

Клівлен. (В. К-ий). — В неділю 28-го лютого, тут в приміщенні Українського Народного Дому відбулись о год. 3-ій по полудні річні загальні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу стейту Огайо, в результаті яких відомий діяч-піонер, довголітній головний радний УНСоюзу, був перевибраний на голову цього Комітету. Він же збори відкрив і ними проводив, а секретарювала п-і Осипа Олінкевич. Із звітів поодиноких референтів присутні, м. і., довідалися, що Управа Комітету у звітовому часі, в результаті багатобічної діяльности, могла виплатити кругло 600 долярів на народні цілі. Збори, в яких взяли участь представники 11-ох Відділів, віддали багато уваги таким справам, як організаційна кампанія, будова Союзового Дому в Клівленді, праця серед і для молоді та подібне. Одобривши з признанням діяльність дотеперішньої управи Комітету, обрано нову в такому складі: Дмитро Шмаґала — голова; Микола Задорецький і Євгенія Жеребняк — заступники голови; Осипа Олінкевич і Марія Капраль — секретарі; Григорій Кисіль — скарбник; Василь Камінський — пресовий референт та Андрій Запаринюк, Олена Дуб, Катерина Мураль і Микола Бобечко — члени Управи. До Контрольної Комісії обрані Володимир Владика, Параня Різун і Ярослав Кравчук.

Дмитро Шмаґала

Хрущов відвідує Афґаністан

Кабуль. — Вертаючись з відвідин в Індії, Бірмі і Індонезії, Нікіта Хрущов прибув в минулу середу 2-го березня до Афґаністану, де стрінув краще прийняття, аніж в Індії. Афґаністан є країною, яка найбільше скористала на совєтській допомозі: нові шляхи, пекарня, збіжеві склади й інші т. п. публічні об'єкти, побудовані за гроші, отримані з Совєтів й під доглядом совєтських інженерів, живо пригадують афґанцям совєтського „приятеля". Цим західні кореспонденти пояснюють, що коло 100,000 афґанців вийшли назустріч Хрущову, обкидували його конфетті та проявляли свою радість на вид його грубої фігури й пузатої фізіономії. Назустріч Хрущову виїхали король Мохаммед Загір-шах та прем'єр Мохаммед Дауд. У ділових розмовах афґанські державні мужі — за твердженням газет — будуть старатися дістати дипломатичну поміч від Совєтів в спорі Афґаністану з Пакістаном і Іраном, двома також мохаммеданськими країнами, за частину т. зв. Пуштуністану, прилученого до Пакістану, і за розподіл річних прикордонних вод.

Американські болгари святкували Роковини Державности

Ню Йорк. — В минулу суботу 27-го ц. м. Болгарський національний Фронт в Америці відбув свій четвертий річний конґрес у готелі Астор у Ню Йорку, при чому святковано й 72-гі роковини проголошення державности Болгарії. У вечірньому бенкеті, що відбувся під патронатом княжни Марії-Луїзи, доньки останнього болгарського короля Бориса, взяли участь також, як почесні гості, п.п. Дмитро Галичин і Володимир Душник. Присутній був також президент Конференції американців сх.-европейського походження, монсіньйор І. Балькунас. Головним промовцем був колишній болгарський міністер д-р Крісто Статев.

СССР проти західніх летів до Берліну вище 10,000 стіп

Берлін. — Якщо західні держави хочуть переводити постачальні лети до західнього Берліну висотою понад 10-000 стіп, то вони мусять спершу перевести в цій справі докладні переговори з Совєтським Союзом і з Східньою Німеччиною — заявив перший секретар совєтської амбасади в східньому Берліні Юрій Бебурові. В противному випадку —казав він — переводження таких високих летів на власну руку західніми державами було б „порушенням повітряної суверенности Німецької „Демократичної" Республіки". Він признав, що в ніяких договорах і умовах між західними державами і СССР з часу останньої світової війни і після неї не було мови про висоту, в якій повинні летіти західні літаки в обширі Берліну, але твердив, що „найвища межа" чи пак „стеля" висотою 10,000 стіп була устійнена кількарічною практикою і звичаєм. Тому, що вище тієї „стелі" відбуваються лети східньо - німецьких і совєтських літаків, то Совєти є проти користування такою висотою західніми літаками з уваги на риск зударів. Бебуров відмовився відповісти журналістам на запит, яка буде реакція Совєтів, якщо західні літаки таки летітимуть вище 10,000 стіп і так само відмовився віповісти на заввагу, що американські турбомоторові постачальні літаки вимагають висоти 20,000 стіп.

Неру знову розмовляв з Хрущовим в Калькуті

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру зустрівся знову з Нікітою Хрущовим на території Індії, у Калькуті, де Хрущов зупинився у своїй поворотній дорозі з Індонезії, їдучи через Афґаністан до Москви. Неру і Хрущов мали 45-хвилинну розмову, яка — за твердженням преси — стосувалась заповідженого комуно - китайським прем'єром Чу Ен-лаєм приїзду до до Індії на початок квітня ц. р. для розмов про кордонний конфлікт між Китаєм і Індією. На обіді Неру і Хрущова був присутній також бірменський прем'єр У Ну. На бенкеті, що його в честь Хрущова видав калькутський посадник, Хрущов знову чванькувато говорив про Совєти, як про „наймогутнішу мілітарну великодержаву світу", запевняв про совєтські мирові інтенції і прирікав поміч Совєтів для індійського хліборобства.

В суботу відбудуться збори Комітету Відділів УНС Надгудсонської округи

Джерзі Сіті. — В найближчу суботу, 5-го березня, тут о год. 6:30 ввечорі відбудуться річні загальні збори Комітету Відділів Українського Народного Союзу Надгудсонської округи, що охоплює Джерзі Сіті і Байон. У зборах обов'язково повинні взяти участь бодай по двох делеґатів Відділів 25, 70, 170, 171, 196, 213, 270, 275, 281, 286, 287, і 380, як також всі конвенційні делеґати з тих Відділів. Запрошені також інші урядовці та звичайні члени згаданих Відділів. На порядку нарад, в яких візьме участь головний предсідник УНС Д. Галичин, цілий ряд важливих справ Окружного Комітету, як і всієї громади.

В АМЕРИЦІ

● Інститут ім. Масарика в Ню Йорку відзначив 100-ліття з дня народження Томи Масарика, першого президента ЧСР, окремою книжечкою, яка називається „Т. Г. Масарик і його думки", яку розіслано до книгарень і університетів у ЗДА і Канаді. Пошта ЗДА видасть з датою 7-го березня марку, на якій буде дата народження Масарика — 7-го березня 1850.

● Стратегічна Повітряна Команда, очолювана генералом Томасом Повером, має таку сильну короткохвилеву надавчу радіову стацію, що кожної хвилі може висилати накази до всіх місцевостей на земній кулі. Командант зможе видавати радіові накази всім 2,000 бомбовикам без огляду на те, де вони будуть находитися.

● Лікар, який їздить разом із Айзенгавером ствердив, що його пацієнт почувається дуже добре, хоч ця подорож є дуже томляча. В деяких часописах у ЗДА появилися вістки про те, що Президент виглядав втомлений в останньому дні побуту в Арґентині, а секретар Білого Дому Джеймс Гаґерті сказав, що особистий лікар Айзенгавера генерал майор Снайдер ствердив добрий стан здоров'я Президента.

● Інститут забезпечення проти недуг, повідомляє, що витрати на це забезпечення можна відтягати від своїх прибутків, як суму, що є вільна від оподаткування, бо це є гроші, видані на піклування своїм здоров'ям. В 1959 році американці витратили на це забезпечення $4.9 більйона.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Д-ра Івана Кучерепу, посла до канадійського парляменту із округи Гай Парк в Торонто, обрано на річних зборах парляментарного Товариства НАТО головою цього товариства. Заступниками його як голови, обрані: Луї Фортен, посол з округи Монтамні - Л'Іль (консервативні), Ліон Крестол, ліберальний посол з округа Монтреал-Картіє, і ССФ посол з округи Борнабі-Коквітлам, В. К. — Ерґарт Режіс.

● Філія Українсько - Канадійського Товариства в Торонті влаштовує в неділю, 6-го березня ц. р., о 3-ій год. по пол., в залі Українського Народного Дому при 191 Ліппінкат прилюдну конференцію на тему „Становище в Україні й еміґрація". З доповідями виступлять інж. Богдан Чайківський, який говоритиме про „Економіку України в 1959 р.", ред. Богдан Кравців про „Проблеми української культури в УССР" і д-р Мирослав Прокоп про „Проблеми української політики в УССР і еміґрацію".

● „Отаман Воля" — під такою назвою вийшла у мюнхенському „Українському Видавництві" нова повість для молоді відомої молодої української письменниці Лесі Храпливої. Книжка видана на 272 сторінках друку і її сюжетом є життя української, зокрема пластової молоді у З'єдинених Державах Америки.

● Книжку спогадів Павла Грицака — багатонадійного, але ж передчасно померлого молодого українського історика про його військову службу в Першій Українській Дивізії УНА і про його перебування в совєтському полоні видало у Мюнхені Братство вояків цієї ж дивізії під назвою „Вежі і кулемети". Спогади ці попереджені передмовою Ореста Городиського.

● У зв'язку з виходом роману Леоніда Мосендза „Останній пророк", комітет видання недрукованих творів цього померлого 1948 р. письменника влаштовує в суботу 5. березня ц. р., в Торонті вечір присвячений творчості Мосендза. Доповідь про Мосендза і його останній твір виголосить ред. Богдан Кравців і на дальшу програму вечора складуться музичні продукції.

У СВІТІ

● Англійський уряд відкинув подання телевізійних компаній на уділення дозволу на телевізійні знимки з дебат в палаті громад. Прем'єр Мекміллен заявив у парляменті, що уряд взяв під увагу настрої серед парляментарних послів, які не хочуть виступати в характері акторів чи підсудних з мільйонами телевізійних глядачів - суддів. Перебування телевізійних операторів з їх апаратами в парляменті не тільки порушувало б традиції англійського парляменту, але й технічно перешкаджало б правильному веденню нарад.

В африканській Кенії змінились відносини настільки, що майор Вени Фей, який ще розмірно недавно дістав медалю за хоробрість в боротьбі проти чорних терористів Мав-Мав, тепер мусить виїхати відтіль, щоб не дразнити автохтонів, які внедовзі дістануть державну незалежність. Він заявив, що перед своїм виїздом хоче ще зорганізувати ловецьку експедицію, яка зловила б рідкі окази антильоп для американського Кетскильського зоологічного саду.

● Західньо - африканська муринська Ґвінея, яка осягнула свою державну незалежність 30. вересня 1958 року, як колишня колонія Франції, відірвалась тепер від французької валютової системи та завела власного франка. Всі посідачі колоніяльних франків, що курсували в Ґвінеї, мають виміняти їх на ґвінейські франки по курсі 1:1. 300 білих робітників в найбільшій фабриці у Ґвінеї хемічних продуктів, заснованій міжнародним капіталом, проголосили страйк, бо нові ґвінейські гроші покищо не мають поза тією країною ніякої вартости.

● Міхаїл Шолохов заперечує на сторінках московської „Правди", наче б він змінив закінчення своєї повісти „Піднята цілина" під впливом Хрущова та внаслідок невдоволення збоку большевицької верхівки. Первісно герой тієї повісти гинув самогубством у совєтській в'язниці, арештований під час „чисток", — тепер він гине з рук білоґвардійців. Шолохов твердить, що цей первісний проєкт, не проголошений ще друком, це ніби західня видумка.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.

Адреса: „SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Большевизм — російська система

На тему історичної резолюції Конгресу З'єдинених Держав про встановлення Тижня Поневолених Націй, яка, після схвалення в липні минулого року, стала публічним законом ч. 86-90, відбулася в останньому часі інтересна виміна думок, що вимагає відповідної уваги.

Насамперед, 24-го січня ц. р. „Ню Йорк Таймс" видрукував лист професора Прінстонського університету Г. П. Чеботарьова, з гострим засудом того закону, мовляв, він базований на непоінформованості Конгресу, бо названі в тому законі деякі нації, зокрема Козакія та Ідель-Урал, ніколи під поняття націй-держави не підходили і не підходять. Чеботарьов навіть домагався від Конгресу розслідування, хто і в якій цілі Конгрес, мовляв, так фальшиво поінформував.

У відповідь на цього листа той же „Ню Йорк Таймс" з 9-го лютого надрукував лист добре ознайомленого в національних справах Східньої Европи колишнього комісіонера Переміщених Осіб д-ра Едварда О'Коннора, який з усією рішучістю історичними фактами спростував твердження проф. Чеботарьова і доказав правильність резолюції про Тиждень Поневолених Націй.

В дискусію втрутилися російські емігранти, власне дві їхні групи. Перша група, Представництво Російських Емігрантів в Америці з Сергієм Бєлосєльським на чолі, вислало до „Ню Йорк Таймсу" листа, який там не був надрукований, а появився, як платне оголошення в нюйорському „Новому Русскому Слові" з 28-го лютого. В тому листі С. Бєлосєльський не тільки погоджується з самим принципом схвалення резолюції, але й ставить вимогу, щоб між названими там поневоленими націями було включено також Росію. Чеботарьова він підтримує проти О'Коннора відносно Козакії та Ідель-Уралу і також „гаряче привітав би" пропоноване Чеботарьовим розслідування, щоб виявити „підозрілі методи тих осіб, які намагаються національними питаннями заступити існуючу реальну загрозу комуністичної агресії".

В тому самому числі „Нового Русского Слова" появилося також платне оголошення т. зв. Вльоку Націоналів — Народів Росії, який виступає і проти „розчленительної" резолюції, і проти Представництва Російських Емігрантів.

З поінформованих джерел знаємо, що деякі урядові і „приватні" американські кола в одному погоджуються з думкою Бєлосєльського: між названими в резолюції поневоленими націями повинна бути також Росія. Саме це вимагає принципового вияснення і становища.

Попереше — український визвольний рух в усіх його відтінках і на всіх стадіях визнавав і визнає за російським народом таке саме право, якого він вимагає для України: бути господарем своєї землі і своєї долі. Це стверджено в багатьох документах і заявах, включно з резолюціями Конгресів Американських Українців, де між поставленими цілями називається „визволення всіх поневолених народів, включно з російським". Немає бо сумніву, що російський нарід поневолений, але поняття „поневоленої нації" в жадному разі не може віднеситися до Росії, як націй-держави. Справа цілком ясна. Помиваючи факт теперішнього статусу Росії-імперії і т. зв. союзних республік, названих в резолюції поневоленими націями, не можна поминати ще одного основного факту: рабовласницька большевицька система була встановлена в Росії росіянами порядком внутрішньої революції і громадянської війни між білими і червоними росіянами, тоді як большевизм в Україні, Білорусі та інших окупованих Москвою країнах встановлено при допомозі чужої інтервенції, себто воєнним походом, агресією і окупацією. На тій підставі називання Росії між поневоленими націями в резолюції Конгресу ЗДА могло б бути скваліфіковане, як „втручання у внутрішні справи" Росії, чого наш уряд вистерігається. Большевизм для росіян це справді внутрішня справа, тоді як для українців, білорусів, грузинів, вірменів, балтійських та всіх інших названих у резолюції націй большевизм є наслідком зовнішньої агресії і імперіялістичної військово - політичної окупації.

„Подарунок" Сталіна

Перед англійським судом у Лондоні відбувається вже третій тиждень процес проти видавця і редактора видаваної у Франції польської газети „Народовєц", обвинувачуваних у знеславленні відомого польського військовика — генерала Владислава Андерса. Згаданий часопис виступив з гострою критикою ген. Андерса, закидаючи йому, що він ще під час першої війни не почував себе поляком, у 1920 році відмовився від участи в бою під Варшавою, а під час другої світової війни був ворогом польського уряду, очолюваного генералом Сікорським.

Ображений у своїй національній і вояцькій честі, ген. Андерс заскаржив видавця часопису „Народовєц" Міхала Кватковського і його редактора Адама Гася до англійського суду.

Перебіг процесу сенсаційний і виявив багато цікавих історичних фактів з недавньої польської історії, зокрема історії взаємин між Польщею і Совєтським Союзом.

Ген. Андерс заперечив поставлені йому закиди, доводячи, що він, хоч і походить з шведсько-німецько-мадярського роду, від ранньої молодости був і почував себе поляком, що завжди виконував накази своєї польської військової і цивільної влади, що співпрацював із ген. Сікорським і що в кінцеву перемогу Гітлера не вірив, передбачаючи тільки його тимчасові мілітарні успіхи.

Совєтський уряд, очолюваний тоді Сталіним, звільнивши Андерса з в'язниці, дозволив йому сформувати польську армію і навіть вивести її разом із родинами вояків із СССР, але потім, коли ця армія перейшла на відкрито антисовєтські позиції, почав лаяти Андерса як ворога польського народу, буржуазного націоналіста, титулуючи його „Валдемаром бароном фон Андерс". З'ясовуючи обставини творення польської армії в СССР під час другої світової війни, ген. Андерс ствердив, що відбувалось воно в ненормальних умовах, в супроводі безупинних совєтських провокацій, до яких генерал зараховував і видання гуртом офіцерів очолюваної ним польської армії мапи Польщі із влученою до неї української і білоруської території.

Треба відзначити, що, не зважаючи на наполегливі заходи Сталіна з'єднати Андерса для справи совєтсько-польської співпраці, останній залишався ввесь час переконаним ворогом совєтського режиму і російського імперіялізму. Але для Сталіна, як російського самодержця, і Андерса, як польського великодержавного шляхтича, дуже характеристичні можуть бути дарунки, передані Сталіним Андерсові це в часи совєтсько-польської дружби. Андерс, як це зізнав він сам під час лондонського процесу, одержав від Сталіна — авто, пару рисаків і... музиканта-жида, засудженого на вісім років тюрми за дезерцію з совєтської армії. Не зважаючи на такий середньовічний характер обдаровування когось живою людиною, ген. Андерс від Сталінового дарунку не відмовився, заявляючи тільки, що потім, уже під час перебування польської армії в Палестині, цей Сталінів дарунок, не бажавши залишитися на становищі подарованої речі — просто втік від Андерса. Інші одержані від Сталіна дарунки Андерс передав до диспозиції своєї армії.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ПОЛІТИКА І ДВОПАРТІЙНА СИСТЕМА

Пульс столиці б'ється жвавіше у зв'язку з наближенням виборів нового президента. Прихильники сенатора Гомфрі ще в липні мин. року зуставили його кандидатуру на президента від Демократичної партії, і це виразно свідчить про зміни в американському політичному житті.

За старою американською політичною традицією кандидат на президента ніколи публічно не виявляв своїх сподіванок чи турбот. Він просував свою справу на приватних зустрічах з лідерами своєї політичної партії. Пізніше, в міру наближення номінаційної конвенції, він давав їм знати, що, в разі партія висуне його кандидатуру, він прийме це призначення з гордістю.

Оголошуючи кандидатуру сенатора Гомфрі за рік наперед до демократичної номінаційної конвенції, його прихильники тим самим наче визнали зміни, які поступово заходили в американському політичному житті. Вони рекомендують свого кандидата народові, шукаючи в ньому підтримки, замість того, щоб спочатку шукати підтримки від партії. Така тактика свідчить про дедалі сильніше переконання, що під час виборів народ голосуватиме на підставі персональних переконань і індивідуальної політики кандидата, а не на підставі його партійної приналежности.

Підставою для такого переконання був досвід виборів 1952 і 1956 років, коли Айзенгавер дістав колосальну більшість голосів. Але, не зважаючи на те, що і в 1956 р. Айзенгавер був знову тріюмфально переобраний, він найпопулярніший політичний лідер від часів Франкліна Рузвелта, не дійшов того, чого доходять менше популярні лідери — не зміг забезпечити собі партійної більшости в Конгресі.

Вільшість наших політиків переконані, що перемога Айзенгавера — психологічний феномен — вислів довір'я й пошани до окремої людини. Політики передбачають, що раз Айзенгавер не кандидуватиме більше, виборці повернуться до своєї старої партійної практики. Вони вказують на вибори 1958 року, коли Демократична партія, яку протягом цілого покоління вважали за „природню" партію більшости в країні", одержала величезну перемогу.

Але інші політики з цим не погоджуються. Вони кажуть, що З'єдинені Держави швидко стають справжньою двопартійною державою. Вони висувають при цьому такі аргументи:

Традиційний вплив Демократичної партії по великих містах послабився. Політика південних стейтів у відношенні до негрів і їх громадянських прав примусила багатьох негрів на півночі відійти від Демократичної партії. Групи старих імігрантів — традиційні демократи — здебільшого засимілювались. Робітники — кістяк Демократичної партії — уже більше й більше переселюються з міст на околиці, і там їх, як домовласників, питання податків цікавить так само, як і питання заробітної платні.

Усі старі угруповання, кажуть експерти, розпадаються. Ми поступово стаємо численною середньою клясою, втрачаємо старе почуття партійної приналежности, і обираємо окремих осіб, незалежно від їх партійної марки. Поза монолітним демократичним Півднем — уже тепер не монолітним — не залишилось жадного стейту, якого політики могли б назвати стейтом „демократичним" або „републиканським".

Зважаючи на те, що наші дві великі партії стають дедалі більше подібними одна до одної, як і на те, що вони віддзеркалюють тепер усе менше клясових і реґіональних розходжень, експерти висловлюють переконання, що окремі особи і політичний курс конкурентів на посаду президента важитимуть тепер більше, ніж питання їх партійної приналежности.

Якщо ці міркування правильні, то чи це добре, чи зле? І на це, здається, немає виразної відповіді.

Ті, які вважають, що це зле, кажуть, що занадто сильне захоплення особистими властивостями кандидата робить непотрібними дискусії під час політичної кампанії, а це, твердять вони, є найкращий спосіб виявити громадську опінію при демократії.

Ті, які кажуть, що це добре, запевняють, що за наших часів світової небезпеки „все, що нас об'єднує, далеко важливіше, ніж те, що нас роз'єднує". І що інстинктовне об'єднання більшости для підтримки особи, якій довіряють, незалежно від її партійної приналежности, буде маніфестацією перед цілим світом, що ми — єдиний могутній народ.

Американська Рада

За фізичне здоров'я молоді

Вашингтон. — Професор антропології і голова дослідчого інституту д-р Стенлі М. Гарн написав статтю-звіт на конференцію, що мас відбутися від 27-го березня до 1-го квітня в Білому Домі, в якій твердить, що американська молодь стає занадто товстою, і ця опасистість робить її кандидатами на пацієнтів сердечних недуг та артретизму. Ця Конференція діє з ініціятиви президента Айзенгавера і займається справою духової і фізичної справности американської молоді і дітей. Д-р Ган пише в своєму звіті так: „Оглядаючи дітей деяких наших неповнолітніх, я сильно здивувався, бо ця дієта дуже подібна до тієї, якою послугувався д-р Оляр Мікельсен, який бажав викликати затовщення у щурів. Товсті гамбургери, беконові майонезові сендвічі, морожене і т. д. можуть бути добрі для важкопрацюючих фармерів і фізичних робітників, але не для загалу населення". Д-р Мікельсен із лябораторії Краєвого Артретичного Інституту в Бетесді, Мериленд, досліджував вплив ненажерства на викликання артретизму. Д-р Гарн виступає проти того, що молодь замість звичайної води з водотягів п'є всякі соди, соки з цукром, або тєсте молоко, а при тому не виправляє фізично, не ходить пішки, бо має авта, а в кінах і на публічних площах їсть присмаки, що затовщують її організм.

НА ТЕМИ ДНЯ

АДЕНАУЕР ЗНОВУ ПІД МІЖНАРОДНИМ ОБСТРІЛОМ

Бонн. — У світі загуло: уряд Німецької Федеральної Республіки плянує розташувати свої військові склади й бази в Еспанії. Також ніби то цей уряд вступив у переговори з еспанським урядом про відступлення в Еспанії територій для вишколу німецьких летунів.

З Бонну пішло в світ спростування: мовляв, ніякого договору з Еспанією в справі військової співпраці німецький уряд не має. Одначе стало відомим, що про свій намір вести переговори з еспанським урядом про військову співпрацю уряд Аденауера інформував англійську владу. Уряд Мекміллена не радив німецькому урядові починати ці переговори.

Чи переговори були, чи вони до чогось конкретного привели, ще невідомо, але напевно ці чутки й поголоски постарається використати Москва „на 100 процентів". Московська пропаганда подбає створити „політично - військову вісь" Бонн-Мадрид і страшитиме світ примарою німецького походу на Схід, з участю еспанських „синіх дивізій", як то було за другої світової війни.

Який вогонь горів за цим димом? Західня Німеччина на межі з совєтським бльоком, до якого прилучено й німецькі території. Загрозу російського імперіялізму Західня Німеччина бачить і чує на кожному кроці. Доля Берліну, столиці колишньої імперії, висить на волосинці. НАТО — Північно-Атлянтійська Договорна Організація — ще й досі не вміла належно сконсолідувати своїх сил на оборону проти совєтської загрози, французький президент де Голь, захоплений „величчю Франції", почав деякими своїми кроками розхитувати єдність НАТО.

Західня Німеччина не може покладатися на Францію в обороні проти можливої агресії Москви, бо французи вели довгу безконечну колоніяльну війну і лишили Европу на силі інших держав. У цих обставинах, серед німецьких політиків і стратегів могла виринути думка: шукати місця для військових складів за Піренеями, бо Федеральна Республіка надто „вузька" і її можуть розгромити совєтські ракетові бомби. Еспанія могла б бути запасовою базою для ведення боротьби проти східнього агресора.

Ці міркування логічні і реалістичні, але вони все ж викликали в світі глибоке невдоволення проти уряду Аденауера. Члени НАТО не можуть помиритися на деякий час з напрямами ген. де Голя, який проголошує, що Франція мусить мати досить власних сил, щоб себе оборонити від совєтської агресії. Але Аденауерові подібної „самостійности" члени НАТО не дозволять. У світі ще не забули, що наробив Гітлер, коли дістав вільну руку. Аденауерові вірять, але хто прийде до влади в Німеччині після 84-літнього канцлера, — ніхто не знає. Окрім того, коли члени НАТО один по одному шукатимуть баз для своєї зброї в інших країнах, то про яку єдину стратегію може бути мова?

П. А.

ПРО „БРИТІЙСЬКИХ АМЕРИКАНЦІВ"

Упродовж останніх двох століть притягаючим магнетом для американської культурної еліти був Париж. В останніх десятиліттях таким самим атракційним осередком для американських інтелектуалістів був укритий пам'ятками ще давньої Рима, а перед тим поза границями ЗДА став Лондон. Лондонський тижневик „Сандей Таймс" подавав недавно, що число американських громадян, які поселюються на сталий побут у тому місті, зростає з кожним роком.

До другої світової війни проживало постійно в Лондоні п'ятнадцять тисяч американських громадян, а тепер їх там вдвоє більше. У зв'язку з такою „інвазією" англомовних прищельців із-поза Атлянтійського океану виринув у Лондоні дуже поважний проєкт, а саме: видавати для цих „американських британців" окремий щоденник, писаний їхнім „ленґвиджем", на лад і смак чисто американський. А це тим більше, що до згаданого вище числа американських мешканців треба ще додати понад сто тисяч американських військовиків та цивільних службовців на державній службі своєї країни у межах британських островів, разом з їхніми родинами і дітьми. Ця велика армія американських коротко- або довготермінових „гостей" густо-часто „всякає" у тамошнє життя. Багато з них, після закінчення своєї служби, вибирають Англію, цей мрячний, але приємний для них острів як місце свого постійного побуту...

Лондонський часопис звернув пильну увагу на мотиви й обставини такого стану і прийшов до оригінальних, дуже цікавих для обидвох заінтересованих сторін висновків. Які причини такої небувалої досі „дезерції?" Деякі американці сподобали собі Велику Британію, пише у своїх спостереженнях „Сандей Таймс", просто тому, що, на їхню думку, ця країна дозріліша, статечніша й поважніша, як їхня батьківщина. — Мовляв, в Англії, напримок у житті надають досвідченії, статечніші голови, тим часом як у ЗДА часто життьову атмосферу творять молодики. Інші критики з-поміж американських новопрниішельців кажуть, що імпонує їм поведінка британської дітвори й молоді, тому вони хочуть, щоб і їхні діти перейняли такі самі добрі манери, що їх виносить з дому, з усього довкілля британська молодь. З таких родинно-особистих причин, для кращого „вишліфування" своїх дітей, вибирають вони Англію, бодай на час фізичного й духового розвитку своїх дітей.

Один опитуваний згаданою газетою американець сказав: „Я люблю Англію, тому, що це мужеська країна, а не бабська, як наша за морем"... Він вважає, що Америкою керують жінки. Недарма свого часу писав один англійський письменник на цю дразливу тему: Лондон — місто мужчин, кожний у повітрі цього міста відчуває мужеську силу й повагу! Париж — це жіноче місто, в якому кожна жінка оздоблює свою голову квіткою, — подає „Сандей Таймс".

Чого не люблять „британські американці" в Англії? Деякі не вдоволені з того, що в англійських школах привчають дітвору важко трудитися над собою, що там багато навчання, а обмаль відпочинку мають їхні „потіхи": що стандарт життя не такий високий, як у їхньому „старому краю". Любителі мистецтва з-поміж „нових британців" не люблять англійської музичної комедії, зате вміють цінять оперу і балет. Щодо порушеної теми повторимо за нашим старим прислів'ям: „добре там, де нас немає"...

Р. К.

Живий спогад із „старих, добрих часів"

На південь від сонячного Маямі, на Флориді, великою популярністю туристів втішається оригінальна музейна пам'ятка: старосвітська льокомотива з довгим рядом старовинних вагонів, що курсує на просторі чотирьох миль, в такому самому традиційному стилі, як за нашої пам'яті на початку цього століття відбувалась пасажирська комунікація у Новому Світі.

Власником цієї наймешої у ЗДА залізничної лінії, автентичними рейками якої пробігає кожної неділі сюди й туди шанована колись у цій країні парова залізнича машина, є Маямський університет. Окрім поштового і багажового вагонів, до цього історичного поїзду належить кілька пасажирських вагонів із твердими, дерев'яними лавками третьої кляси, вагони першої й другої кляси і розкішний пульманівський вагон, збудований свого часу тією компанією для президента Френкліна Д. Рузвелта. Деколи, щоб викликати певний сентимент до „давніх часів", вживали цей вагон - пульман президенти ЗДА — Труман і Айзенгавер. Зокрема ж це має до місце під час тих їхніх поїздок у гарячому передвиборчому часі.

Під години їзди „давньою славою" коштує пів доляра в обидві сторони. Не лише для різнородних пасажирів цього поїзду, але й для надморського довкілля, яким цей шановний антик проїздить, зворушливо звучить давнозабутій в цій країні автентичний свист - гудок льокомотиви на кількох „небезпечних" закрутах дороги...

Для приємности пасажирів, при збереженні деяких принципів персональної безпеки, дозволено врядигодя деяким аматорам старовини займати на паровозі місце біля паляча, кидати шуфлею вугілля до вогненної пащі тієї залізної потвори, а то й кермувати її бігом.

На маргінесі репортажу з подорожі цим архаїчним залізничим гарнітуром один американський журналіст подає такі висновки: їзда „супермодерними потягами далеко поступається своїми враженнями перед їздою по тій дорозі, яка приносить людині милий спогад про колишні, незабутні дні. Шум парового кітла й стукіт коліс цієї нашої „бабуні" куди сильніше промовляють до душі сучасної зменханізованої людини.

Минулося, пани-брате, скажемо й ми, читаючи цих принагідних рядків — у славу й добрий спогад про наші „дні весни", пов'язані тісно на рідних землях із цим старосвітським вже тут способом комунікації.

С. Риндик

ЗМІНА ВІХ

(Спогад А. З.)

(2)

— Звичайна річ, що святим обов'язком кожного господаря було спіймати такого скоба і добре відлупцювати. Але лупцювати не за якесь убоге яблуко, а за те, що дався, драбуга, спіймати. Повинен був нещадно бити і примовляти: „А не попадайся мені подруго! Навчися красти по-людському, отак, як я крав". Коли я дивлюся на теперішніх футболістів чи стук-пукістів, то кажу: „Гай-гай! Яка мізерія, який занепад благородних чеснот; Ідіть, діти, в Україну, в нашу Україну! Там спорт!"

— А ще прошу не забувати, що душа українського хлопця хоче їсти, і їсти не три чи чотири рази на день, а цілий день і цілу ніч. Всяка перешкода проти цього повинна трактуватися, як величний національний злочин. Дайте молоді наїстися! Не жалуйте їй нічого, бо це наша майбутність, наші наступники. Нехай їдять, що бачать. Вони перебувають під владою диктатури шлунку. А це абсолютна й непереможна диктатура і тут бессилі всякі закони і пророки. Тому хлоп'ячий комунізм треба тільки вітати.

— То ви, пане професоре, вже на дорозі до наших північних сусідів

— О, ні, тільки не це! З москалями нема жадного комунізму. У нього нема чого красти. Хіба тільки „ленінські ще", гнилий капусняк. Бо цей світовий ледар навіть лінується полізти капусту і накрасти її, а так цілими головками і з корінням кидає до ями, засипле землею і чекає, поки вона там не перетліє. А потім відкопує той гній і верне собі з нього щі. Та й халасує, мов навіжений. Наш собака не їв би того. Ні, для комунізму щі не годяться. На комунізм має кожне щось доброго дати: той дулю, той спасибу, той сливу-колбиху. Тоді це справжній комунізм. І так від хати до хати, від господаря до господаря. Той хліб, а той до хліба, а не дурні щі, трясця їх матері!

Проти цієї концепції комунізму не знайшлося поважних заперечень. Слухачі були навіть задоволені. І кожен із них, виходячи на своїй станції, весело потискав професорові руку.

Але найбільше був задоволений таки сам Волокуша.

— Добра ідея зрозуміла й доступна навіть для недоуків, навіть для закукурічених політичних головешок, — подумав професор, коли останній співподорожник вийшов, а йому самому залишилося ще переїхати один межистанок. — Але та ідея повинна бути справді розумна і правдива.

Була пізня година. Якраз перейшло поза північ, коли Волокуша висів із поїзду й подався додому. На вулиці було тихо і мертво. Проходячи коло першої крамнички, Волокуша раптом згадав, що забувся купити часника. Це виїжджаючи до Праги, мав на думці цей часник, але якось захапався і випустив його з уваги. Потім приїздав собі за нього в Празі, і, знову щось стало на перешкоді. І так дійшло аж до півночі, коли всі крамниці позачинено. Якби це трапилося на Україні, та ще в молодих літах, то не було б жадної проблеми. Скочив би в перший-ліпший город і по всьому. А тут нема такого права. Якби спіймали, то зараз до поліції, а там до суду, а потім тюрма, а далі депортація поза межі республіки. Така конституція в гнилій Европі. Тут не розуміють деяких благородних чеснот.

А часнику треба було добути за всяку ціну. Бо сьогодні вранці перед виїздом до Праги купив пів кіла сала і стопив його на смалець. Разом із рум'яними шкварками вилив до миски, щоб застигло. До цього прикупив буханок чорного хліба, а забув зовсім за часник. А без часнику сало втрачає, як не всю свою вартість, то принаймні 75 відсотків її.

— Тьху! — сплюнув Волокуша, лихий на своє безпам'ятство.

Думка про вечерю із шкварками відбилася на шлункових нервах і наробила там галасу. Настало немиле бурчання.

— Нема іншої ради, як набратися нахабства і спробувати розбудити людей, — рішив Волокуша і з одчаю поступав до першої крамниці.

Ніхто не відповідав, і не чути було, щоб хтось там ворушився. Волокуші не вистачило відваги стукати ще раз, і він відійшов, маючи надію, що коло другої крамнички буде ліпше. Тут постукав два рази і голосніше. Однак, не мав і тут щастя. Аж підходячи до останньої крамнички, вже недалеко від помешкання, сказав:

— Ви собі, брати чехословаки, робіть, що хочете, а часник я мушу мати і буду мати! — і рішуче загрюкав у двері та ще й на додачу потряс ними.

— Хто там? — почувся із середини переляканий голос.

— Це професор Волокуша. Не бійтеся! — обізвався втішний професор.

— Що сталося?

І крамарка відчинила двері, бо знала пана професора. А він попросив вибачення і сказав, що йому дуже погано і що мусить негайно зажити часнику, бо має таку хворобу, лікарі, що не дотягне ранку. Штука вдалася, і щасливий професор прийшов до дому з великою головкою часнику.

Роздягнувшись і поклавши головку на стіл, Волокуша спустився навколішки перед шафою і рукою заліз глибоко попід неї. Звідти витягнув миску з натопленим салом. Було біле, лискуче, аж сміялося. Верегами, де найшвидше застигло, трішки піднялося і злегка закучерявилося. Під шафою було заховане тому, що недалеко був хлоп'ячий український інтернат, гуртожиток, як тепер говорять на Україні. А хлопці з того гуртожитку, особливо старші, хоч і виросли на заході, але зберігли всі традиційні властивості українського бурсака. У бурсі давали їсти тільки три рази на день. І це тоді, коли вся природа бурсака перебуває в стадії буйного росту! Коли в нім і на нім росте буквально все: шкура і кості, жили й пажили. Тому заглядали всюди, де тільки могло бути якесь їстиво. З огляду на це, Волокуша на всякий випадок заховав миску із смальцем під шафу, засунувши її якнайдалі.

Поставивши миску на стіл, пішов до шафи по хліб. Та коли відчинив шафу, хліба не побачив... Перешукав усі полиці. Не було ані признаки. Поліз під шафу. Не намацав. Переглянув у хаті всі закамарки. Нічого!

СВІЧКИ...

Свічки палаючої осени,
Сумирне небо голубе,
Берізка жовта
в ніжній просині
Чомусь нагадує тебе.

Хотів би я, як вітер, молодо
Так обіймать тебе струнку,
І кучерів розсипать золото,
І закружити у танку.

І так помчать,
як поїзд з'юнистий,
Що із-за лісу вилітa,
І наздогнать вас,
роки юности,
Вас, молоді мої літа...

От поїзд пролетів
над лунами
І прокричав твоє ім'я,
То він тебе, тебе розшукує...
Озвись, берізенько моя!

А. КАЦНЕЛЬСОН

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Свято Героїнь в Ню Йорку

14. лютого старанням Окружної Ради Союзу Українок при співучасті Українського Золотого Хреста, Самостійного Золотого Хреста, Української Жіночої Допомогової Організації від. Ольги Басараб, Пласту (жіночий курінь), СУМА і МУН-у відбулося у Вашингтон Ірвінг Гайскул, Свято в честь Героїнь. Вшановуючи їх світлу пам'ять, згадуємо в першу чергу, найбільше відомих нам жінок-героїнь, що своєю ідейністю і незламністю духа стали символом героїзму. В нашій пошані не можемо поминути і тих, що овіяні легендою давнини світять в нашій історії високим прикладом майбутнім поколінням. Це яскраво насвітлила в своїм рефераті Лідія Котлярчук.

В дальшій програмі виступили Марта Кобрин-Кокольська, проф. В. Цісик зі своїм ансамблем школи УМІ, С. Маличівська і Іванна Кононів. В репертуар Марти Кобрин - Кокольської входили „Ой поля ви поля" В. Барвінського, „Спи дитино моя" — С. Людкевича, „Ти воскреснеш моя Україно", їй акомпаніювала Калина Чічка Андрієнко. Всі точки були виконані на повне задоволення слухачів. Ансамбль проф. В. Цісика виконав „Аллегро" В. А. Моцарта і „Спомин про рідний край" М. Фоменка, і його викликано до наддатку. Родичі дітей, які були присутні, почувалися напевно гордими з їх виступу. Музична Рецитація пані Іванни Кононів при фортепіяні проф. Базалі вийшла добре. Відкриття програми відбулося оригінально: на тлі святочно прибраної сцени уставилися репрезентанти організацій з прапорами і дві молоді пари як репрезентанти західніх і східніх земель. Одна пара в ноші гуцульській, друга полтавській. Пані І. Домбчевська, учасниця визвольних змагань, зложила китицю червоних рож на столику, який був уміщений на середині сцени під Тризубом і написом „Поклін Героїням", після того попросила присутніх до повстання з місць і віддання пошани їх св. пам'яті.

Свято розпочалося американським гимном, який відіграла на піяно п-а Цісик, яка акомпаніювала до скрипкового соля п-і С. Милачівській, що своїм виступом полонила серця присутніх. Закінчено це гарне свято співом українського гимну. Шкода, що заля була заповнена слабо. Свято попередила Служба Божа і панахида за св. п. Ольгу Басараб і інших героїнь в п'ятницю 12-го лютого в церкві св. Юра, а в неділю 14. лютого в укр. православній церкві при Брум вул. Під час панахиди в Юрі співав хор „Дзвони" під керівництвом Богдана Крушельницького. В обох церквах явилися представники численних організацій з прапорами як також громадянство взяло численну участь, що було глибоким виявом пошани для тих, які страждали і гинули за краще завтра свого народу.

Марія Демидчук

40 років праці проф. М. Полевського

Проф. д-р Микола Полевський, лавреат Московської Консерваторії, який закінчив педагогічний і віртуозний факультети (школа С. Танеєва, С. Рахманінова, Арс. Корещенка) і також Московський Університет, відзначає в цьому році 40-річчя своєї органічної і педагогічної діяльности.

1918 року Художня Рада Московської консерваторії Фільгармонійного товариства запросила 21-річного піяніста М. Полевського на посаду професора, він був наймолодшим з усіх професорів. Але хоч була велика честь викладати в Московській Консерваторії, проф. Полевський в 1919 році згодився на пропозицію бути професором Харківської Консерваторії, бо мав велике бажання працювати для України.

В ювілейній книжці „П'ятдесят років вищої школи" (Московської Фільгармонії) в статті С. Чемоданова на сторінці 25 поруч з найвидатнішими мистцями, як Сергій Кусевицький, Л. Собінов, О. Кніпер - Чехова, В. Мейерхольд, Н. Потоловський, В. Калинніків, Тіна, Лернер, бачимо і ім'я проф. Полевського і проф. Людмили Тимошенко.

Проф. Полевський в 1928 р. дістав наукове звання. Він був головою фортепіянової катедри, деканом факультету (фортепіянового інструментального) Харківської Консерваторії, головою Виконавчої Секції Товариства ім. Леонтовича та професором Інституту Удосконалення Музичних Педагогів, а також професором „Групи Обдарованих Дітей" при Харківській Консерваторії, одночасно був також консультантом Полтавського Музичного Технікуму, пізніше професором Віденської Консерваторії.

Клясу професора Полевського закінчило понад 100 піяністів. Серед його учнів є Леонід Сагалов, лавреат Шопенівського Міжнародного Конкурсу в Варшаві, який багато концертував, а також був запрошений на посаду професора Московської Консерваторії; Зоя Черневська, піяністка, була спочатку асистентом і заступником дириґента Миколи Малька в Оперовій Студії при Ленінградській Консерваторії, а пізніше доцентом тої Консерваторії; Мира Сивер була запрошена на доцента, а потім професора Московської Консерваторії, Лідія Фрідман - Равель — піяністка - концертантка, доцент Білоруської Консерваторії, дипломант конкурсу в Москві, Микола Сільванський — піяніст - композитор, дипломант конкурсу в Києві, соліст Харківської Фільгармонії, Лев Острін — піяніст - концертант, соліст і ансамбліст, акомпаніятор найкращих концертів по цілому світу, артист Київської Фільгармонії, дипломант конкурсу: Михайло Консесторум - дипломант конкурсу, професор Ростовської і Таганрозької Консерваторій, піяніст - концертант; Юрій Оранський — професор і директор Відділу Музичного Інституту в Филаделфії і дириґент, Віра Кіфелі - Бутко піяністка - концертантка (Україна, Чехо - Словаччина, Німеччина, Злучені Держави); Клара Скрипченко — піяністка - концертантка (Україна, Німеччина, Австралія); Лідія Запорожець — професор консерваторії в Граці (Австрія); Віталій Сечкін — лавреат конкурсу в Будапешті (перша нагорода), доцент Київської Консерваторії; Ніса Гес-де-Кальве — багато концертувала через радіо як солістка і акомпаніятор, викладає в Україні; Христя Чвартацька — концертувала в Злучених Державах в Ню Йорку в Карнеґі Ресітал Голл, в Тавн Голл, а також в Бостоні в Джордан Голл з великим успіхом і прекрасними відгуками преси.

Професор Микола Полевський має високі оцінки своєї підагогічної праці в пресі, а також опінії високих музичних авторитетів як заслужені професори К. Ігуменов, О. Гольденвейзер, Г. Нейгавз (учнем якого, до речі, є відомий піяніст Еміль Гілельс), композитор, заслужений артист професор В. Золотарьов, Лев Штейнберг — народний артист, головний дириґент Київської Опери, Харківської і Московського Великого Театру і інші.

Міжнародна Футбольна Ліга в Ню Йорку

Міжнародна Футбольна Ліга, яку засновано ще осінню минулого року в Ню Йорку, почала вже інтенсивну підготовку до свого Футбольного сезону — розгривок представників десяти країн Европи та Футбольного Клюбу Ню Йорку. Участь в цих міжнародних футбольних змаганнях новозаснованої ліги візьмуть кращі команди з Німеччини, Австрії, Югославії, Італії, Португалії, Франції, Ірляндії, Шотляндії, Англії та Швеції. Досі вибрано вже наступні клюби як репрезентантів згаданих вгорі країн: Рапід (Відень) — Австрія, Васри (Мюнхен) — Німеччина, Норкопінг — Швеція, Сампдорія (Генуа) — Італія, Червона Зоря — Югославія. З інших країн ще не вибрано репрезентативних команд тільки тому, що там розгривки крайових першенств ще в повному ході, а йде про вибір такого представника країни, який був би в показнику найвищої кляси одним з перших чотирьох чи п'яти команд.

Разом відбуде Міжнародна Футбольна Ліга тридцять змагань поміж клюбами, поділеними на дві дивізії. В першій дивізії гратимуть: Німеччина, Англія, Ірляндія, Шотляндія, Франція та Ф. К. Ню Йорк. В другій дивізії зустрінуться в таких, же грах кожний з кожним: Австрія, Югославія, Італія, Португалія, Швеція та Ф. К. Ню Йорк. Переможці обидвох дивізій розіграють між собою фінальні змагання за першенство.

Змагання цієї Ліги відбуватимуться вечорами в середи, четверги та суботи (год. 8.15) та двічі в неділі по полудні. З тридцяти гор. двадцять матимуть місце на Польо Гравнде в Ню Йорку, а десять на Рузвелт Стадіоні в Джерзі Сиґі. Перша дивізія гратиме в часі від 25 травня до 22 червня 1960, а друга від 2-го до 30-го липня цього ж року. Фінал передбачений на 4-го серпня на стадіоні Польо Гравндс.

Переговори з футбольними проводами згаданих вгорі країн закінчилися остаточним договоренням про участь їх та дати змагань. Ще тільки одинока Португалія не дала своєї остаточної згоди на заплянований календарець змагань.

Тренером та фаховим провідником представника ЗДА, команди Футбольного Клюбу Ню Йорк, законтрактовано бувшого центра нападу Ліверпулу Алберта Стаббінса, який був справжньою зіркою футболу в Англії. Вже в березні Стаббінс почне тренувати збірну, чи точніше кандидатів до збірної ЗДА, до якої, маємо надію, попадуть і деякі українські футболісти. Це очевидно зовсім не перешкодить нашим змагунам грати далі в українських клюбах, бо розгри Міжнародної Футбольної Ліги почнуться вже після закінчення футбольного сезону в американських лігах. Останні успіхи Филадельфійського Тризуба, в тому і нерішена його в змаганнях проти Австрії, дає підставу для вибору до збірної декількох футболістів цього українського клюбу.

в. с.

Широке зацікавлення доповіддю д-ра Гука

Ню Йорк. — Доповідь д-ра Михайла Гука про медичне і хірургічне лікування з допомогою гіпнози, що її влаштувала нюйоркська Асоціяція Українсько - Американських Професіоналістів в Українському Інституті Америки, притягнула надзвичайно велику кількість слухачів і викликала широке зацікавлення й обговорення. У своїй доповіді д-р Гук з'ясовував широкі можливості застосовування гіпнози при хірургічних операціях, зокрема в їх підготовних і післяопераційних стадіях, в лікуванні дієтою, у вилікуванні від налогу курення і навіть у лікуванні зубів. Крім того д-р М. Гук обгрунтовував доцільність застосовування гіпнози під час породу дітей, бо знечулювання чи інші засоби анестезії могли б бути шкідливими для організму і навіть життя народженої дитини. Згідно з поглядом д-ра Михайла Гука гіпноза не є ніякою штучкою чи трюком, ані ніякою чорною магією, але широко визнаною науковою технікою, але може вона бути застосовувана тільки після основної лікарської діягнози. На протязі останніх 10 років 900 американських лікарів, дентистів і психологів користувалися гіпнозою при лікуванні своїх пацієнтів. У дискусії, що відбулася після доповіді д-ра Михайла Гука, взяли участь д-р Юрій Кушнір, дентист, д-р Юрій Крук, хірург, -р Андрій Тершаковець, психіятр, комішіонер Марсел Ваґнер, д-р В. Гураль та інші.

Вистава казки „Бунт ляльок" в Нюарку

У статті „Пам'яті Учителя", „Свобода" з 19. лютого учителька укр. муз. інституту в Нюарку п. Галя Клим, з глибоким внутрішнім переживанням висловлює жаль з приводу смерти свого незабутнього керівника сл. п. п. Р. Савицького. Хто читав ці рядки, легко було зрозуміти, що вони виходять з глибини душі. Але це не були слова розпачу, а слова розуміння, любови, посвяти тим ідеалам, які вона сприйняла від свого керівника.

Ніби присяга звучать такі слова: „Ми хочемо прищепити молодим душам любов до всього, що гарне, чисте, цінне й високе". З великим запалом душі п. Галя Клим організовує дітей, не лише учнів інституту, а й інших, з мистецьким хистом опрацьовує барвисту казочку „Бунт ляльок", яку вона написала ще за життя Покійного.

21 лютого в Українській Централі дала постанову цієї казочки. Це було в 40-й день смерти Покійного, і вона започаткувала збірку фонду для найбільш обдарованих дітей.

„Бунт ляльок" — ніби звичайна назва, а скільки там ідейного змісту. Написана легкою мовою для дітей. Авторка бере тему сучасности і вкладає національно - релігійний зміст.

Головна ідея — прищепити глибоку віру в Бога, до рідної мови, до мистецтва. В першій дії показано дітей української родини, які попадають під здеморалізований вплив. Нехтують всім, що для них придбали батьки. Проклинають науку, майстрів клясичної музики, зухвало поводяться з своїми ляльками, б'ють, нищать їх. В образах ляльок-забавок, авторка показує культурні цінності, мистецтво. Ляльі не витримують зухвалої поведінки дітей, і чинять спротив.. Напр. лялька висловлюється так::

Душі, серця в них немає,
Ніхто книжок не читає.
Он „Веселка" там лежить,
Камікси псують їм очі,
Телевізія реве до ночі,
Що аж голова болить.

Ляльки вирішили тікати до таких дітей, які розуміють їх красу. В гарячій молитві вони звертаються до Матінки Божої, щоб рятувала їх.

Діти 4—5 рочків з серйозними личками стали на колінця і з простертими ручками молилися. Це був кульмінаційний момент, який зворушив до сліз глядачів.

В другій дії український ліс — природа святкує Різдво. В супроводі музики несуться маленькі сніжиночки і линуть до матінки землі. За ними сніжинка - королева запалює огні ялинок, пробуджуючи дрімучий ліс від сну. Ось виходять з мелодійною піснею, хореографічним танком 12 цвіток в чарівних костюмах, заквітчуючи кущі чародійного лісу. Появилися квітки і русалки та —кружляють в танку і глядачі бачать красу клясичного танку, в якому беруть участь казкові постаті оживленої природи.

Розкішні карлики, мухомори, зайчики, лисички святкують Різдвяну Ніч. Надлетіла пташка (Леся Ориняк) і привела українських дітей, які не мають батьків і хат, де б могли молитися. Вони знаходять красу животворчої природи, яка несе надхнення для мистецтва. Леся Ориняк своїм природним голосом захопила авдиторію. Викликають на „біс". Це дійсно талант. Фіналом лунає пісня-молитва, в якій діти просять щастя для нашої Батьківщини.

Постановка казочки йшла з успіхом. Танкові сольові точки виконували учні професійної балетної школи: Е. Сташинська, Т. Вожаківська і М. Кобилянська, яких п. Клим запросила. Відповідна музика підібрана до кожної сценки. — Чудові декорації та рефлектори, що відповідали змістові, творили цілість образу живої картини. Це все постарався безкорисний працівник Ф. Луцишин. Учителька музики п. Таїса Богданська щиро допомагала в підготовці цієї постановки. Вона має добру практику з попередніх років.

Хотіла б я, як мати власних дітей звернутися до керівників дитячих організацій і шкіл, щоб вони подбали, щоб цю виставу могли побачити діти інших міст нашої метрополії.

Марія Вожаківська

• РОЗШУКИ •

УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНО-ХАРИТАТИВНА СЛУЖБА
б. Український Червоний Хрест
пошукує:

Стефанію ГАФТКОВИЧ, що в 1928 р. перебувала в Єзуполі, коло Станиславова, а опісля вийшла замуж у Франції;
Богдана РОМАШКО, нар. 23. 2. 1927 р., сина Данила і Марії;
Степана КОВТАЛО, який перед війною (1941 р.) перебував у Франції, а після війни правдоподібно в Німеччині;
Павла та Василя ВОЛОШИНА, які в 1911 р. виїхали до Америки;
Лідію Олександрівну ГОРБАЧЕВУ;
Ірину СЕНЕЧКО, що перебуває тепер в Америці;
Катерину ЛАЦКО, яка в 1945 або 1946 р. вийшла заміж та виїхала за океан;
Вільгема КРАМА;
Односельчан із села ЖУКОВИН, коло Коломиї;
Івана ЗАБАВУ, який жив у Німеччині;
Богдана ЗАКРЕВСЬКОГО, нар. 25. XI. 1924 р.

Хто знав би вище пошукувані особи, просимо подати на адресу:

UKRAINISCHER MEDIZINISCHER und CARITATIVER DIENST e. V.
Muenchen 2
Dachauerstr. 9/II

Стефанія ДЕРБУШ (з краю Левинська-Драєр) та її син Роман Драєр розшукують рідню — ЛЕВИНСЬКИХ та ТЕРЛЕЦЬКИХ.
Писати на адресу:
723 — 5th Ave., S. E.
Minneapolis 14, Minn.

ТАРЗАН, ч. 4415. Тарзан дістає допомогу.

JIM CROSS'S FURY TURNED TO STARK TERROR, AS, NOW A SLIMY TENTACLE COILED ABOUT HIS BODY, PULLED HIM AWAY FROM THE APE-MAN!

CROSS QUICKLY BECAME ENTANGLED IN A FRENZIED STRUGGLE FOR LIFE.

TARZAN SEARCHED FOR A SHARP ROCK. HE MUST FREE HIS HANDS OR ALL WOULD BE LOST!

Лють Джіма Кросса перемінилася в повний жах, коли грузькі щупальці спірально обкрутилися довкола його тіла, відтягаючи його від мавполюда!

Кросс швидко заплутаний у божевільний біль за життя.

Тарзан шукав за гострим каменем. Він мусить звільнити свої руки, бо інакше все пропаде!